

Nr 261.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående bestridande av vissa kostnader i samband med inbördeskriget i Spanien; given Stockholms slott den 21 april 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen ministern för utrikes ärendena hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Rickard Sandler.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 21 april 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Ministern för utrikes ärendena anför efter gemensam beredning med cheferna för finans- och handelsdepartementen:

»I samband med hemsändandet av de utländska frivilliga, som deltagit i det spanska inbördeskriget, hava betydande kostnader uppstått för det svenska statsverket. Sammanlagt 262 i Sverige hemmahörande frivilliga hava såsom medellösa hänvänt sig till svenska myndigheter utomlands och genom dessas försorg blivit hemförskaffade. Det torde icke vara att förvänta, att dessa personer i större utsträckning skola bliva i tillfälle återbetala de för

hemförskaftningen förskotterade kostnaderna, vilka hittills sammanlagt uppgått till 29,464 kronor 89 öre. Dessutom finnas alltså i spanska fångläger ett mindre antal svenskar, vilkas hemresa torde komma att medföra ytterligare utgifter för statsverket. Det förefaller lämpligt, att dessa kostnader, vilka kunna beräknas uppgå till i runt tal 32,000 kronor, ersättas av statsmedel.

Vid fientligheternas utbrott tvingades så gott som samtliga i Spanien fast bosatta svenska medborgare att lämna landet för att söka sin utkomst i Sverige. I flertalet fall genomfördes evakueringen genom vederbörande svenska konsulära myndigheters försorg, vilka härvid för ett fyrtiotal personer, som voro medellösa, förskotterade de av hemförskaftningen föranledda kostnaderna, 7,081 kronor 63 öre. Då större delen av de till Sverige återkomna personerna icke lyckats här vinna sådan utkomst, att de hittills annat än i helt obetydlig mån kunnat efterkomma framställda krav på återbetalning, och det förefaller osäkert, att så skall bliva fallet, torde det bliva oundgängligt, att resterande belopp av nu nämnda evakueringskostnader, i runt tal 6,800 kronor, bestridas av statsmedel.

Vidare är att erinra om att 1937 års riksdag i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (proposition nr 282/1937) medgav, att för bestridande av kostnaderna i samband med evakuering av det svenska beskickningshuset i Madrid m. m. finge tagas i anspråk det i riksstaten för budgetåret 1936/37 uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter. Såsom framgår av den vid 1938 års statsverksproposition fogade bilagan angående oförutsedda utgifter hade under den vid tiden för statsverkspropositionens framläggande gångna delen av budgetåret 1937/38 anslaget till oförutsedda utgifter anlåtats för kostnaderna i samband med den i och för evakueringens genomförande särskilt utsände svenske förhandlarens vistelse i Spanien. I samband med evakueringen och för underhåll av i beskickningshuset kvarvarande flyktingar ävensom för tillsyn av beskickningshuset under de två gångna åren hava uppstått betydande ytterligare kostnader, vilka med hänsyn till förhållandena i Spanien först nu kunnat redovisas. Enligt hittills insända räkenskapshandlingar uppgå de till 42,375 kronor; häri ingå kostnaderna för dels transport av flyktingarna till utlandet, i runt tal 5,000 kronor, dels ock avlöning med omkring 13,000 kronor åt ett manligt kanslibitråde, vars närvaro varit ofrånkomlig för utövande av vederbörlig tillsyn. Åtgärder hava vidtagits för indrivning från asylflyktingarna eller deras anhöriga av utgifter för flyktingarnas underhåll, men till stor del torde det bliva oundgängligt att med statsmedel bestrida ifrågakvarande kostnader.

Slutligen vill jag erinra om att 1937 och 1938 års riksdagar medgåvo, med bifall till därom framställda propositioner (nr 126/1937 och 82/1938), att för bestridande av de bidrag, som skulle erläggas av Sverige i egenskap av en till överenskommelsen om non-intervention i Spanien ansluten makt, måtte tagas i anspråk de i riksstaterna för budgetåret 1936/37, resp. 1937/38 uppförda förslagsanslagen till oförutsedda utgifter. Såsom framgår av den vid 1939 års statsverksproposition fogade bilagan angående oförutsedda utgifter har

även under den gångna delen av innevarande budgetår anslaget till oförutsedda utgifter anlåtats för de bidrag, som sålunda skolat erläggas av Sverige. I samband med non-interventionskommitténs avveckling återstår att erlægga en månadskvot om 1,122 pund 10 shilling, i svenskt mynt motsvarande omkring 22,000 kronor. Motsvarande månadskvot erlägges av ett stort antal makter, däribland Danmark, Finland, Norge, Belgien och Nederländerna. Sverige synes ej böra undandraga sig att verkställa denna sista inbetalning. Det bör för övrigt tilläggas att, därest vid den slutliga regleringen av kommitténs räkenskaper överskott skulle visa sig föreligga, återbetalning enligt vad från kommittén meddelats kommer att ske till stater, som erlagt samtliga månadskvoter.

Ovan omförmälda, med inbördeskriget i Spanien sammanhängande kostnader uppgå till något över 100,000 kronor. Då de i vissa fall kunna väntas stiga ytterligare, torde siffran böra avrundas uppåt till 110,000 kronor. För deras bestridande torde anslaget till oförutsedda utgifter böra anlitas. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av förslagsanslaget till oförutsedda utgifter må för bestridande av vissa kostnader i samband med inbördeskriget i Spanien tagas i anspråk ett belopp av högst 110,000 kronor.»

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtats till riksdagen.

Ur protokollet:

Carl-H. Borgenstierna.